

ΡΗΓΙΟ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

(Έξω από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο του Ρηγίου)

- Αναστασία: Καταπληκτικό το κτήριο του μουσείου! **Τόσο** ωραίο, **που** δε συγκρίνεται με κανένα από όσα έχω επισκεφθεί τον τελευταίο καιρό.
- Παύλος: Και το δικό μας Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα μια χαρά είναι. Με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ανακαινίστηκε με **ταχύ** ρυθμό **έτσι, που** μοιάζει με καινούργιο. Βάφτηκε σε πολύ απαλά χρώματα, ενώ τα εκθέματα συντηρήθηκαν και επανατοποθετήθηκαν στις αίθουσες.
- Αναστασία: Κοίτα τι λέει η ταμπέλα: Σήμερα Κυριακή το μουσείο είναι ανοιχτό μόνο το πρωί και, δυστυχώς, η πινακοθήκη και ο δεύτερος όροφος είναι κλειστά.
- Παύλος: Δεν πειράζει, Αναστασία. Βλέπεις τους τεράστιους **μακριούς** διαδρόμους του; Είναι **τόσο** αχανές το μουσείο, **ώστε** έτσι κι αλλιώς θα χρειαστούμε ώρες για να το γυρίσουμε.
- Αναστασία: Εντάξει. Ας δούμε το ισόγειο και τον πρώτο όροφο.
- Παύλος: Να μην ξεχάσουμε το υπόγειο, όπου εκτίθενται τα χάλκινα αγάλματα του Ριάτσε.
- Αναστασία: Είναι τόσο σημαντικά;
- Παύλος: Σημαντικότερα! Πρόκειται για ελληνικά έργα του 5^{ου} αιώνα π.Χ., που απεικονίζουν δύο δίμετρους πολεμιστές, με λίγο **τραχιά** όψη.

- Βρέθηκαν σε μια **βαθιά** θάλασσα, ανοιχτά στην περιοχή Ριάτσε της Καλαβρίας από ένα δύτε, το καλοκαίρι του 1972.
- Αναστασία: Σύμφωνα. Αλλά να μας μείνει χρόνος και για το τμήμα προϊστορίας στο ισόγειο. Εκεί εκτίθενται αντικείμενα **τόσο** παλιά, **που** χάνονται στα βάθη της παλαιολιθικής και νεολιθικής εποχής.
- Παύλος: Όλα θα τα προλάβουμε, μην ανησυχείς! Και το ισόγειο και τον πρώτο όροφο, όπου στο νομισματικό τμήμα εκτίθεται μια ωραιότατη συλλογή ελληνικών και ρωμαϊκών νομισμάτων.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- ανακαινίστηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (ανακαινίζομαι)
- συντηρήθηκαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (συντηρούμαι)
- επανατοποθετήθηκαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (επανατοποθετούμαι)
- πινακοθήκη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η πινακοθήκη)
- απεικονίζουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (απεικονίζω)
- τραχιά: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (τραχύς, -ιά, -ύ)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 γιορτάστηκαν στην Αθήνα.
2. Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας έπρεπε να ανακαινιστεί, γιατί ήταν έτοιμο να γκρεμιστεί.
3. Το Αρχαιολογικό Μουσείο του Ρηγίου είναι ανοιχτό κάθε μέρα πρωί και απόγευμα.
4. Οι δύο φίλοι πρόκειται να επισκεφθούν όλους τους χώρους του μουσείου.
5. Από τα πιο φημισμένα εκθέματα του μουσείου είναι τα χάλκινα αγάλματα του Ριάτσε.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Αναγκάστηκε να ..... το διαμέρισμά του γιατί είχε παλιώσει και υποστεί πολλές φθορές.
α. τροποποιήσει   β. ανακαινίσει   γ. εξωραΐσει
2. Τα τρόφιμα ..... με κατάψυξη, με αφυδάτωση ή με κονσερβοποίηση.
α. συντηρούνται   β. αποκαθίστανται   γ. αλλοιώνονται
3. .... είναι ο ειδικός χώρος, όπου συγκεντρώνονται και εκτίθενται μόνιμα ζωγραφικοί πίνακες.
α. Λαογραφικό Μουσείο   β. Πινακοθήκη   γ. Εθνογραφικό Μουσείο
4. Μετά από τις πρόσφατες εξελίξεις η κυβέρνηση οφείλει να ..... στην πολιτική της στάση.
α. επανεκτιμηθεί   β. επανορθωθεί   γ. Επανατοποθετηθεί
5. Του μίλησε απότομα και με ..... γλώσσα.
α. βραχνή   β. κοπιαστική   γ. τραχιά

Κείμενο 2**Ο Θρύλος της Φάτα Μοργκάνα**

Μια φορά κι έναν καιρό, ένας βάρβαρος **τραχύς** και λίγο **θρασύς** βασιλιάς από το Βορρά έφτασε με το στρατό του στο Ρήγιο. Μπροστά του, απλωνόταν η Σικελία με τα απέραντα πλούτη της. Ενθουσιάστηκε **τόσο** από την εικόνα που ξεδιπλωνόταν μπροστά του, **ώστε** άρχισε αμέσως να καταστρώνει σχέδια, για να την κατακτήσει. Τότε, εμφανίστηκε μπροστά του μια κοπέλα με αδρά χαρακτηριστικά και σαγηνευτική ομορφιά. Σε λίγο τα βουνά, οι άνθρωποι, τα λιμάνια της Σικελίας βρέθηκαν σε **τόσο** κοντινή απόσταση από τα μάτια του, **που** ο βασιλιάς νόμισε ότι σχεδόν μπορούσε να τα αγγίξει.

Γητεμένος από το υπέροχο θέαμα και μαγεμένος από την ομορφιά της κοπέλας μπήκε στα νερά μαζί με το άλογό του, αλλά όσο προχωρούσε με **ταχύ** βηματισμό, εκείνη βυθιζόταν στη θάλασσα και μαζί της το νησί, μέχρι που χάθηκαν εντελώς από τα μάτια του. Μαζί τους βυθίστηκε κι εκείνος. Σύμφωνα με όσα λένε οι γερόντισσες της σημερινής Ρέτζιο Καλάμπρια, μια μάγισσα, η Φάτα Μοργκάνα, με την ξαφνική, **ελαφριά** και απόκοσμη εμφάνισή της, προκαλεί τον αντικατοπτρισμό που συχνά παρατηρείται στις ακτές του πορθμού και κάποτε, σε μακρινούς καιρούς, κόστισε τη ζωή στον βάρβαρο βασιλιά.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- να καταστρώνει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (καταστρώνω)
- αδρά: επίθετο, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αδρός, -ή, -ό)
- σαγηνευτική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (σαγηνευτικός, -ή, -ό)
- γητεμένος: μετοχή, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου του ρήματος γητεύομαι (γητεμένος, -η, -ο)

- αντικατοπτρισμό: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο αντικατοπτρισμός)
- πορθμού: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο πορθμός)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Ο τόπος άφιξης του βασιλιά ήταν η Σικελία με τα απέραντα πλούτη της.
2. Η κοπέλα μάγεψε τον βασιλιά και τον έκανε να έχει παραισθήσεις.
3. Η Φάτα Μοργκάνα στην πραγματικότητα ήθελε το κακό του βασιλιά.
4. Σύμφωνα με τις γερόντισσες της περιοχής, από μια οπτική απάτη καθρεφτίζεται στα νερά η Σικελία σε πολύ κοντινή απόσταση.
5. Σύμφωνα με το κείμενο, ο βασιλιάς θα επέστρεφε στη χώρα του, όσο κι αν του άρεσε η γη της Σικελίας και της Καλαβρίας.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(αδρός, σαγηνευτικός, κατάστρωση, αντικατοπτρισμός, πορθμός)

1. Μου ζήτησαν να περιγράψω σε ..... γραμμές το περιστατικό.
2. Ο ..... του Ευρίπου χωρίζει την Εύβοια από τη Στερεά Ελλάδα.
3. Με κοίταξε με το ..... του χαμόγελο, αλλά δε μίλησε.
4. Ο ..... είναι ένα φαινόμενο, που εξηγείται με βάση κάποιους φυσικούς νόμους.
5. Συνεργάστηκαν στην ..... του σχεδίου επίθεσης.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η νότια Ιταλία και η Σικελία αποτελούν γνωστά πεδία αποικιακής δραστηριότητας του αρχαίου ελληνισμού. Μάρτυρες αυτής της δραστηριότητας, που συντελέστηκε τον 7^ο, 6^ο αλλά και 5^ο αι. π.Χ., είναι οι ναοί, τα θέατρα, τα τείχη και κάθε είδους μνημεία και αντικείμενα τέχνης που βρέθηκαν στις περιοχές αυτές.

Οι αρχαίες ελληνικές αποικίες διακρίθηκαν για τις επιδόσεις τους όχι μόνο στο πεδίο της τέχνης, αλλά και της φιλοσοφίας και της επιστήμης. Μεταξύ των λαών που πέρασαν και άφησαν τα ίχνη τους εκεί, συγκαταλέγονται οι Καρχηδόνιοι, οι Ρωμαίοι, οι Βυζαντινοί, οι Άραβες, οι Ισπανοί...

Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, οι πρώτοι Έλληνες που εγκαταστάθηκαν στη Νότια Ιταλία ήρθαν από την Κρήτη ήδη από τον 12^ο αι. π.Χ.

Ειδικότερα το Ρήγιο ιδρύθηκε από Χαλκιδείς το 716 π.Χ. και συντέλεσε στην ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων στην ανατολική Μεσόγειο. Αποτέλεσε διαμετακομιστικό σταθμό του εμπορίου προς τη Νάπολη και την ευβοϊκή αποικία Κύμη. Οι Έλληνες του Ρηγίου απειλήθηκαν **τόσο** από τους Σαρακηνούς πειρατές, **ώστε** απομονώθηκαν στα ορεινά, προκειμένου να προφυλαχτούν. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι διατηρήθηκαν πολλά αρχαιοελληνικά στοιχεία ως τις μέρες μας στο γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής. Σήμερα, μπορεί κανείς να κατανοήσει σε ικανοποιητικό βαθμό τα ιδιότυπα ελληνικά των κατοίκων, οι οποίοι εκφράζουν απερίφραστα τα παράπονα και την πικρία τους για την εγκατάλειψη και τον μαρασμό των ελληνόφωνων χωριών της Καλαβρίας, καθώς και του γλωσσικού ιδιώματος, των ηθών και εθίμων, της λαογραφίας τους.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή λάθος;

1. Ίχνη της αποικιακής δραστηριότητας των αρχαίων Ελλήνων συναντάμε ως σήμερα στην περιοχή της Κάτω Ιταλίας και Σικελίας.
2. Τα ίχνη αυτά είναι κυρίως γραπτά μνημεία.
3. Οι Κρήτες ακολούθησαν χρονικά τους Χαλκιδείς στον αποικισμό της Κάτω Ιταλίας.
4. Μέσω του Ρηγίου μεταφέρονταν προς την Κύμη και τη Νάπολη διάφορα εμπορικά προϊόντα.
5. Οι Έλληνες του Ρηγίου επανελημμένα απειλήθηκαν από τους Σαρακηνούς πειρατές.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Άρθρο**

Άρθρο λέγεται η μικρή κλιτή λέξη που μπαίνει εμπρός από τα ονόματα.

Παράδειγμα: **Η** γη είναι στρογγυλή.

Αγόρασα **ένα** ωραίο βιβλίο.

Η γλώσσα μας έχει δύο άρθρα, το **οριστικό** και το **αόριστο**.

Το οριστικό άρθρο

	ενικός αριθμός			πληθυντικός αριθμός		
ονομαστική	ο	η	το	οι	οι	τα
γενική	του	της	του	των	των	των
αιτιατική	το(ν)	τη(ν)	το	τους	τις	τα

1. Το οριστικό άρθρο το χρησιμοποιούμε όταν μιλάμε για ορισμένο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα.

Παράδειγμα: **Ο** ήλιος βασιλέψε.

Δώσε μου **το** πράσινο βιβλίο.

Η μητέρα επέστρεψε νωρίς.

2. Ακόμα χρησιμοποιείται για σύνολα ομοειδών προσώπων ή πραγμάτων.

Παράδειγμα: **Οι** νέοι είναι τολμηροί.

Οι σκύλοι είναι ζώα πιστά.

3. Το οριστικό άρθρο, εκτός από ουσιαστικά, συνοδεύει και άλλα μέρη του λόγου, ή και ολόκληρη πρόταση, και τα ουσιαστικοποιεί. Αυτά τότε αντιστοιχούν με ονομαστικό σύνολο κι έχουν την ίδια χρήση με αυτό.

Παράδειγμα: Έχε υπομονή και θα μάθεις **το** πώς (τον τρόπο) και **το** γιατί (την αιτία).

Το ότι απέτυχες (η αποτυχία σου) δεν πρέπει να σε απογοητεύει.

Βαρέθηκα **το** πάρε-δώσε (τη δοσοληψία).

4. Το οριστικό άρθρο και οι προσωπικές αντωνυμίες έχουν κοινούς τύπους. Μπορούμε όμως να τα ξεχωρίσουμε, γιατί το άρθρο μπαίνει πριν από ονόματα, ενώ η αντωνυμία πριν από ρήματα.

Παράδειγμα: **Τη** γιαγιά **τη** γνώρισα από **τη** φωτογραφία.

Το άρθρο δεν έχει κλητική. Όταν το όνομα βρίσκεται στην κλητική, το χρησιμοποιούμε χωρίς άρθρο.

Παράδειγμα: Έλα, Μαρία.

Πού πας, ομορφόπαιδο;

Μερικές φορές, κυρίως στα ονόματα προσώπων σε κλητική, βάζουμε το επιφώνημα **ε**.

Παράδειγμα: **Ε**, Γιώργο, έλα εδώ.

Το αόριστο άρθρο

	ενικός αριθμός		
ονομαστική	ένας	μία (μια)	ένα
γενική	ενός	μίας (μιας)	ενός
αιτιατική	ένα(ν)	μία (μια)	ένα

1. Το αόριστο άρθρο το χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε κάτι αόριστο και όχι γνωστό.

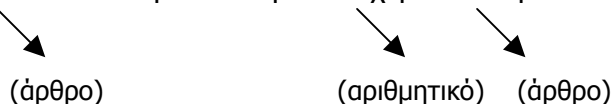
Παράδειγμα: Με περιμένει **ένας** φίλος μου (κάποιος, δεν τον ονομάζω).
Είναι **ένα** ωραίο λουλούδι (κάποιο λουλούδι).

2. Επίσης, για να δηλώσουμε με έμφαση ένα ουσιαστικό.

Παράδειγμα: **Ένας** επιστήμονας δεν το ξέρει αυτό, εγώ πώς να το ξέρω;
(ακόμη κι ο επιστήμονας που είναι ειδικός δεν το ξέρει...)

3. Το αόριστο άρθρο και το αριθμητικό ένας, μία, ένα έχουν κοινούς τύπους. Είναι δυνατόν να το ξεχωρίσουμε γιατί το αριθμητικό χρησιμοποιείται σε αντίθεση με το **δύο** ή περισσότερα. Στο αόριστο άρθρο λείπει αυτή η αντίθεση:

Τότε μπήκε μέσα **ένα** παιδί που κρατούσε με **ένα** χέρι **ένα** τεράστιο δέμα.

Το αόριστο άρθρο δεν έχει πληθυντικό, γι' αυτό μπροστά από ονόματα πληθυντικού αριθμού δεν βάζουμε άρθρο ή χρησιμοποιούμε αόριστη αντωνυμία πληθυντικού αριθμού.

Παράδειγμα: Είδα παιδιά να παίζουν στο πάρκο.
Με περίμεναν εκεί κάποιοι φίλοι μου.

Παράλειψη του άρθρου

Κάποτε το άρθρο, οριστικό και αόριστο, μπορεί να παραλείπεται και αυτό να συμβαίνει για λόγους έκφρασης.

Παραδείγματα:

Έχεις **την υποχρέωση** να τον βοηθήσεις.
Αλλά και: Έχεις **υποχρέωση** να τον βοηθήσεις.
Πήγαν και τον βρήκαν σε **μια βαθιά σπηλιά**.
Αλλά και: Πήγαν και τον βρήκαν σε **βαθιά σπηλιά**.

Επίσης, το άρθρο παραλείπεται σε προτάσεις που έχουν άρνηση.

Παράδειγμα: Δεν κουνιόταν **φύλλο** στην πλατεία.

Ή όταν δηλώνεται μέρος από μια ποσότητα.

Παράδειγμα: Παίρνω **νερό** και πλένομαι.

Ή σε παροιμίες.

Παράδειγμα: **Σκυλί** που γαβγίζει δεν δαγκώνει.

Ή σε διάφορες περιφράσεις.

Παράδειγμα: Μην κάνετε **θόρυβο** (μην θορυβείτε).

Έχει **σκοπό** να φύγει (σκοπεύει).

Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ και -ύς, -εία, -ύ**επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ****ενικός αριθμός**

ονομαστική	ο	βαθ- ύς	η	βαθ- ιά	το	βαθ- ύ
γενική		(του βαθ- ιού)		της βαθ- ιάς		(του βαθ- ιού)
αιτιατική	το	βαθ- ύ	τη	βαθ- ιά	το	βαθ- ύ
κλητική	-	βαθ- ύ	-	βαθ- ιά	-	βαθ- ύ

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	οι	βαθ- ιοί	οι	βαθ- ιές	τα	βαθ- ιά
γενική		των βαθ- ιών		των βαθ- ιών		των βαθ- ιών
αιτιατική	τους	βαθ- ιούς	τις	βαθ- ιές	τα	βαθ- ιά
κλητική	-	βαθ- ιοί	-	βαθ- ιές	-	βαθ- ιά

Όμοια κλίνονται: βαρύς, ελαφρύς, μακρύς, παχύς, πλατύς, τραχύς, φαρδύς.

επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ**ενικός αριθμός**

ονομαστική	ο	ταχ- ύς	η	ταχ- εία	το	ταχ- ύ
γενική		του ταχ- έος		της ταχ- είας		του ταχ- έος
αιτιατική	τον	ταχ- ύ	την	ταχ- εία	το	ταχ- ύ
κλητική	-	ταχ- ύ	-	ταχ- εία	-	ταχ- ύ

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	οι	ταχ- είς	οι	ταχ- είες	τα	ταχ- έα
γενική		των ταχ- έων		των ταχ- ειών		των ταχ- έων
αιτιατική	τους	ταχ- είς	τις	ταχ- είες	τα	ταχ- έα
κλητική	-	ταχ- είς	-	ταχ- είες	-	ταχ- έα

Όμοια κλίνονται: ευθύς και ευρύς.

Για τα επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ το **-υ-** της κατάληξης των αρσενικών και των ουδετέρων διατηρείται μόνο στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική του ενικού αριθμού. Στις άλλες περιπτώσεις γράφεται **-ι-**.

Παράδειγμα: ο παχύς – τον παχύ – παχύ
το παχύ – το παχύ – παχύ

Αποτελεσματικές προτάσεις

Αποτελεσματικές ή συμπερασματικές λέγονται οι δευτερεύουσες προτάσεις, που εισάγονται με τους αποτελεσματικούς συνδέσμους **ώστε, που**, με το σύνδεσμο **να** ή με εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως αποτελεσματικοί σύνδεσμοι, **ώστε να, που να, για να** κλπ. και φανερώνουν ποιο είναι το αποτέλεσμα του περιεχομένου της πρότασης που προσδιορίζεται.

Συχνά στην πρόταση που προσδιορίζεται υπάρχει η δεικτική αντωνυμία **τέτοιος** ή **τόσος** ή το επίρρημα **τόσο** ή **έτσι** ή άλλη ισοδύναμη έκφραση.

Οι δευτερεύουσες συμπερασματικές που εισάγονται με τους συνδέσμους «ώστε» και «που» έχουν άρνηση **δεν**, ενώ όσες εισάγονται με εκφράσεις που έχουν «να» (ώστε να, που να κλπ.) έχουν άρνηση **μη(ν)**.

Οι αποτελεσματικές προτάσεις που εισάγονται:

- α) με τους συνδέσμους «ώστε» και «που» εκφέρονται με **οριστική** οποιοδήποτε χρόνου, όταν δηλώνουν αποτέλεσμα **πραγματικό** (παρ. α, β, γ) ή με **οριστική δυννητική** ή **πιθανολογική**, όταν δηλώνουν αποτέλεσμα που είναι **δυνατό** ή **πιθανό** (παρ. δ, ε).
- β) με το «να» ή με «ώστε να», «που να» κλπ. εκφέρονται με **υποτακτική** και δηλώνουν αποτέλεσμα που είναι **πιθανό** ή **δυνατό** (παρ. στ, ζ, η) ή κάποτε και **πραγματικό γεγονός** (παρ. θ).

Παραδείγματα:

- α. Μιλά τόσο σιγά, **ώστε δεν ακούγεται καθόλου**.
- β. Είναι τέτοιος άνθρωπος, **που τον αγαπούν όλοι**.
- γ. Το αστείο ήταν τόσο άνοστο, **ώστε δεν γέλασε κανείς**.
- δ. Είναι τόσο σκληρός, **ώστε τίποτε δεν θα τον συγκινούσε**.
- ε. Έχει τόσα χρόνια να με δει, **που δεν θα με θυμάται**.
- στ. Δεν είναι ανόητος, **να τα πει όλα**.
- ζ. Σε κορόιδεψα τόσες φορές, **ώστε να μη με πιστεύεις**.
- η. Κανείς δεν είναι τόσο δυνατός, **για να μπορεί τα πάντα**.
- θ. Κουράστηκε τόσο χτες, **ώστε να μην έρθει σήμερα στην ώρα του**.

Ως αποτελεσματικός χρησιμοποιείται κάποτε και ο σύνδεσμος «και».

Σε αυτή την περίπτωση το ρήμα της προηγούμενης πρότασης είναι συχνά το «κάνω».

Παράδειγμα: Μ' έκαμε κι έγινα μ' όλο τον κόσμο κακός. (ώστε έγινα...)

Ο σύνδεσμος «ώστε» χρησιμοποιείται και ως παρατακτικός σύνδεσμος, στην αρχή μιας περιόδου ή μιας ημιπεριόδου, και εισάγει τότε κύρια πρόταση:

Παράδειγμα: Ξαναμιλήσατε μετά από τρεις μήνες; Όστε συμφιλιωθήκατε;

2. Ασκήσεις

1. Συμπλήρωσε τα κενά των παροιμιών με το κατάλληλο άρθρο, οριστικό ή αόριστο, όπου είναι απαραίτητο.

- ..... μήλο κάτω απ' ..... μηλιά θα πέσει.
- ..... άνθρωπος αγράμματος, ... ξύλο απελέκητο.
- Έβαλαν ..... λύκο να φυλάει ..... πρόβατα.
- ..... κούκος δεν φέρνει ..... άνοιξη.
- ..... παπούτσι από ..... τόπο σου κι ας είναι ..... μπαλωμένο.

2. Συμπλήρωσε το κείμενο με τα κατάλληλα άρθρα, όπου είναι απαραίτητο.

ταξιδέψτε μαζί μας στην κάτω Ιταλία - Σικελία - ελληνόφωνα χωριά

10 ημέρες / 9 νύχτες

1^η ημέρα: ΑΘΗΝΑ – ΠΑΤΡΑ – ΠΛΟΙΟ

..... αναχώρηση από ..... γραφεία μας για Πάτρα με ..... ενδιάμεση στάση. .... άμεση επιβίβαση στο πλοίο και ..... αναχώρηση για Μπάρι. Διανυκτέρευση εν πλω. Σε ..... ελεύθερο χρόνο σας μπορείτε να διασκεδάσετε σε ..... χώρους αναψυχής ..... πλοίου ή να κάνετε ..... αγορές σας σε ..... καταστήματα ..... πλοίου.

3. Συμπλήρωσε το κείμενο με τα κατάλληλα άρθρα, όπου είναι απαραίτητο.

2^η ημέρα: ΜΠΑΡΙ – ΤΑΡΑΝΤΑΣ – ΡΗΓΙΟ (ΜΕΣΣΗΝΗ)

..... πρωινή άφιξη σε ..... Μπάρι και ..... μετάβαση σε ..... Τάραντα. .... επίσκεψη σε ..... αρχαιολογικό μουσείο του Τάραντα και ..... περιήγηση σε ..... Μαρίνα Πίκολα, το όμορφο ιστορικό κέντρο, τη Λουνγκομάρε, ... αραγωνικό κάστρο κ.ά. .... άφιξη σε ..... Ρήγιο, όπου δειπνούμε και διανυκτερεύουμε σε ..... κεντρικό ξενοδοχείο.

4. Συμπλήρωσε το κείμενο με τα κατάλληλα άρθρα.

3^η ημέρα: ΡΗΓΙΟ – ΜΕΣΣΗΝΗ – ΤΥΝΔΑΡΙΔΑ – ΚΕΦΑΛΟΥ – ΠΑΛΕΡΜΟ

Μετά ..... πρωινό περνούμε ..... θρυλικά στενά ..... Σκύλλας και επισκεπτόμαστε ..... Μεσσήνη. Συνεχίζοντας επισκεπτόμαστε ..... γραφική αρχαία Τυνδαρίδα. .... αναχώρηση για ..... μεσαιωνική Κεφαλού, όπου βλέπουμε ..... ναό ..... Ρογήρου ..... Νορμανδού, ... βυζαντινά του ψηφιδωτά, ... μεσαιωνικά πλυντήρια και ..... γραφική Πιάτσα Ντουόμο. .... χρόνος ελεύθερος, ... συγκέντρωση και ..... μετάβαση σε ..... Παλέρμο, όπου δειπνούμε και διανυκτερεύουμε.

5. Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο των παρακάτω επιθέτων.

ελαφρύς	βαθύς	τραχύς	ταχύς	πλατύς
---------	-------	--------	-------	--------

1. Οι πόλεις της Σικελίας συχνά δεν έχουν ..... δρόμους.
2. Ο πρόεδρος δεν παρουσιάστηκε στη συνεδρίαση, γιατί είχε μια ..... γρίπη.
3. Το πρόσωπο της καθηγήτριας είχε μια ..... έκφραση.
4. Από την κούραση, ... ρυτίδες χάραζαν το πρόσωπό της.
5. Η υγεία του παρουσίασε ξαφνικά ..... βελτίωση.

6. Ένωσε τις προτάσεις με τον συμπερασματικό σύνδεσμο *ώστε*.

1. Μέθυσε. Ήπие τόσο πολύ.
.....
2. Έτρεχε με τόσο ταχύτητα. Δεν είδε το εμπόδιο.
.....
3. Επέστρεψαν πολλές φορές. Τους άρεσε τόσο πολύ το Ρήγιο.
.....
4. Μπορεί να γίνει καθηγητής. Αυτός ο μαθητής προχώρησε τόσο πολύ.
.....
5. Μιλάει τόσο καλά ελληνικά. Θα γίνει μεταφράστρια.
.....

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο των επιθέτων και λύσε το σταυρόλεξο.

1. Ασκήθηκε ..... κριτική στην εθνική ομάδα μετά το παγκόσμιο πρωτάθλημα. (δριμύς)
2. Στο εργοστάσιο, όπου δουλεύουν οι γονείς μου, παράγονται αντιβιοτικά ..... φάσματος. (ευρύς)
3. Είναι καλύτερα να τρώει κανείς πολλά και ..... γεύματα. (ελαφρύς)
4. Τα τελευταία χρόνια η κυβέρνησή μας προσπάθησε να αντιμετωπίσει τα ..... οικονομικά προβλήματα. (οξύς)
5. Η οικογένειά τους μετανάστευσε νοτιότερα, γιατί τα παιδιά τους υπέφεραν εδώ από τους ..... χειμώνες. (δριμύς)

	1.									
					2.					
1.								3.		
				2.						

2. Κρεμάλα

1. Λέγεται ο ειδικός χώρος, όπου συγκεντρώνονται και εκτίθενται μόνιμα ζωγραφικοί πίνακες.
2. Η επιστήμη που μελετά τον λαϊκό πολιτισμό.
3. Είναι τα έντονα και ευδιάκριτα χαρακτηριστικά.

- α. Π _____
- β. Λ _____
- γ. Α _____

3. Παζλ

1. Στο υπόγειο του Αρχαιολογικού Μουσείου εκτίθενται
  - α. χάλκινα αγάλματα.
  - β. παλαιολιθικά αντικείμενα.
  - γ. νεολιθικά αντικείμενα.
2. Το Ρήγιο ιδρύθηκε από
  - α. Κρητικούς.
  - β. Καρχηδόνιους.
  - γ. Χαλκιδικείς.
3. Η Φάτα Μοργκάνα ήταν μια
  - α. γερόντισσα από την περιοχή Ρέτζιο Καλάμπρια.
  - β. μια τραχιά και κάπως κακότροπη γυναίκα.
  - γ. όμορφη κοπέλα με αδρά χαρακτηριστικά.
4. Οι πρώτοι Έλληνες που ήρθαν στη Νότια Ιταλία ήρθαν από
  - α. τη Μίλητο.
  - β. την Κρήτη.
  - γ. την Εύβοια.
5. Το Ρήγιο ήταν εμπορικός σταθμός προς
  - α. τη Ρώμη.
  - β. τη Σικελία.
  - γ. τη Νάπολη.

4. Λαγός και Χελώνα

Σχημάτισε την αιτιατική των παρακάτω επιθέτων.

τραχύς	.....	ευθεία	.....
δασύς	.....	παχιές	.....
αδροί	.....	βραχύ	.....
ελαφριά	.....	ευθύς	.....
ταχύ	.....	βαθείς	.....

5. Γραφομηχανή

ανακαινίστηκε, συντηρήθηκαν, εξωραϊζώ,
αλλοιώνονται, γητεμένος, σαγηνευτικός,
παραισθήσεις, ιδίωμα, ίχνη, επανειλημμένα, δριμεία,
βυθίστηκε, κτήριο, ταχύς, τροποποίησε, εξελίξεις,
επανορθωθεί, αντικατοπτρισμός, κονσερβοποίηση,
απεικονίζω

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Θα μεταλάβω με νερό θαλασσινό
στάλα τη στάλα
συναγμένο απ' το κορμί σου
σε τάσι αρχαίο, μπακιρένιο αλγερινό,
που κοινωνούσαν πειρατές
πριν πολεμήσουν.

Πούθ' έρχεσαι; Απ' τη Βαβυλώνα.
Πού πας; Στο μάτι του κυκλώνα.
Ποιαν αγαπάς; Κάποια τσιγγάνα.
Πώς τη λένε; Φάτα Μοργκάνα.

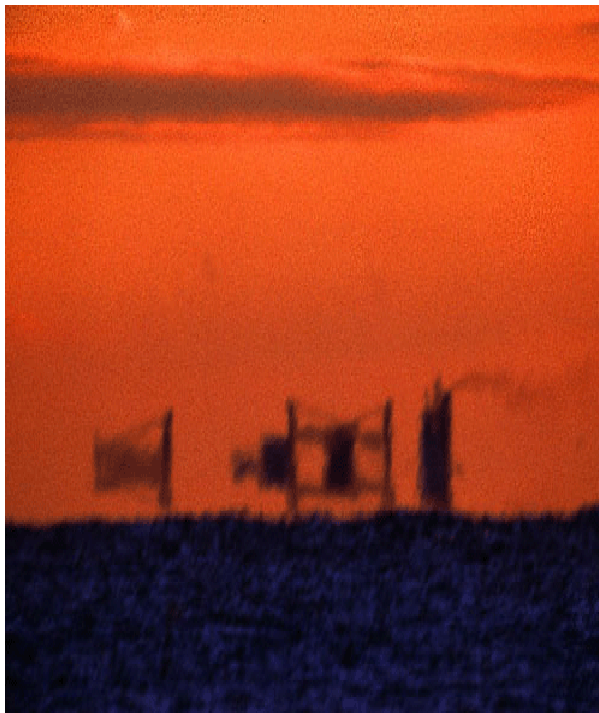
Πανί δερμάτινο, αλειμμένο με κερί,
οσμή από κέδρο,
από λιβάνι, από βερνίκι,
όπως μυρίζει αμπάρι σε παλιό σκαρι
χτισμένο τότε στον Ευφράτη
στη Φοινίκη.

Πούθ' έρχεσαι; Απ' τη Βαβυλώνα.
Πού πας; Στο μάτι του κυκλώνα.
Ποιαν αγαπάς; Κάποια τσιγγάνα.
Πώς τη λένε; Φάτα Μοργκάνα.

Σκουριά πυρόχρωμη στις μίνες του Σινά.
Οι κάβες της Γερακινής και το Στρατόνι.
Το επίχρισμα.
Η άγια σκουριά που μας γεννά,
Μας τρέφει, τρέφεται από μας,
και μας σκοτώνει.

Πούθ' έρχεσαι; Απ' τη Βαβυλώνα.
Πού πας; Στο μάτι του κυκλώνα.
Ποιαν αγαπάς; Κάποια τσιγγάνα.
Πώς τη λένε; Φάτα Μοργκάνα.

Στίχοι: Νίκος Καββαδίας
Μουσική: Μαρίζα Κωχ
Ερμηνεύτρια: Μαρίζα Κωχ

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- ανακαινίζομαι: παίρνω νέα μορφή (ενώ είχα παλιώσει) με παρεμβάσεις, βελτιώσεις, επιδιορθώσεις (ανακαινίζομαι, ανακαινίζομαι, ανακαινίστηκε, θα ανακαινίζομαι, θα ανακαινιστώ, έχω ανακαινιστεί, είχα ανακαινιστεί, θα έχω ανακαινιστεί)
Το παλιό δημαρχείο ανακαινίστηκε με έξοδα του δήμου και τώρα είναι ένα από τα πιο όμορφα κτήρια της πόλης.

- συντηρούμαι: παραμένω στην αρχική μου μορφή, δεν αφήνομαι να φθαρώ, να αλλοιωθώ ή να χαλάσω (συντηρούμαι, συντηρούμαι, συντηρήθηκε, θα συντηρούμαι, θα συντηρηθώ, έχω συντηρηθεί, είχα συντηρηθεί, θα έχω συντηρηθεί)
Το γλυκό αυτό συντηρείται μόνο στο ψυγείο.

- επανατοποθετούμαι: ξαναπαίρνω μια θέση στον χώρο (επανατοποθετούμαι, επανατοποθετούμαι, επανατοποθετήθηκε, θα επανατοποθετούμαι, θα επανατοποθετηθώ, έχω επανατοποθετηθεί, είχα επανατοποθετηθεί, θα έχω επανατοποθετηθεί)
Τα βιβλία δεν πρέπει να επανατοποθετούνται στα ράφια από εσάς αλλά από το ειδικό προσωπικό της βιβλιοθήκης.

- πινακοθήκη η: κτήριο που λειτουργεί ως μόνιμος χώρος έκθεσης ζωγραφικών πινάκων
Στην Εθνική Πινακοθήκη μπορείτε να δείτε μια νέα συλλογή από έργα ιμπρεσιονιστών ζωγράφων.

η πινακοθήκη	οι πινακοθήκες
της πινακοθήκης	των πινακοθηκών
την πινακοθήκη	τις πινακοθήκες
- πινακοθήκη	- πινακοθήκες

- απεικονίζω: αναπαριστώ κάτι, το αποδίδω με εικόνα (απεικονίζω, απεικόνιζα, απεικόνισα, θα απεικονίζω, θα απεικονίσω, έχω απεικονίσει, είχα απεικονίσει, θα έχω απεικονίσει)
Το εξώφυλλο του βιβλίου απεικόνιζε μια αφρικανική μάσκα.

- τραχύς, -ιά, -ύ: ανώμαλος, μη λείος, άγριος στην αφή
Τα χέρια τους ήταν τραχιά από τις δουλειές πάνω στη βάρκα.

τραχύς	τραχιά	τραχύ
τραχιού/-ύ	τραχιάς	τραχιού/-ύ
τραχύ	τραχιά	τραχύ
τραχύ	τραχιά	τραχύ

τραχιοί	τραχιές	τραχιά
τραχιών	τραχιών	τραχιών
τραχιούς	τραχιές	τραχιά
τραχιοί	τραχιές	τραχιά

- λαογραφικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με ή αφορά τη λαογραφία
Δεν υπάρχει εδώ κοντά κανένα λαογραφικό μουσείο;

λαογραφικός	λαογραφική	λαογραφικό
λαογραφικού	λαογραφικής	λαογραφικού
λαογραφικό	λαογραφική	λαογραφικό
λαογραφικέ	λαογραφική	λαογραφικό

λαογραφικοί	λαογραφικές	λαογραφικά
λαογραφικών	λαογραφικών	λαογραφικών
λαογραφικούς	λαογραφικές	λαογραφικά
λαογραφικοί	λαογραφικές	λαογραφικά

- εθνογραφικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με ή αφορά την εθνογραφία, δηλαδή τον επιστημονικό κλάδο που περιγράφει τον πολιτισμό διάφορων λαών
Οι εθνογραφικές περιγραφές των μεγάλων εξερευνητών συχνά δημιούργησαν λανθασμένες εντυπώσεις για τους άγνωστους αυτούς λαούς.

εθνογραφικός	εθνογραφική	εθνογραφικό
εθνογραφικού	εθνογραφικής	εθνογραφικού
εθνογραφικό	εθνογραφική	εθνογραφικό
εθνογραφικέ	εθνογραφική	εθνογραφικό

εθνογραφικοί	εθνογραφικές	εθνογραφικά
εθνογραφικών	εθνογραφικών	εθνογραφικών
εθνογραφικούς	εθνογραφικές	εθνογραφικά
εθνογραφικοί	εθνογραφικές	εθνογραφικά

- καταστρώνω: ετοιμάζω κάτι με επιμέλεια και προσοχή, ασχολούμαι με τον καταρτισμό σχεδίου (καταστρώνω, κατέστρωνα/ κατάστρωνα, κατέστρωσα/ κατάστρωσα, θα καταστρώνω, θα καταστρώσω, έχω καταστρώσει, είχα καταστρώσει, θα έχω καταστρώσει)
Είχαν καταστρώσει το σατανικό τους σχέδιο με κάθε λεπτομέρεια και προέβλεπαν σχεδόν τα πάντα.

- αδρός, -ή, -ό: ιδιαίτερος έντονος και ευδιάκριτος
Τα χαρακτηριστικά του προσώπου του ήταν αδρά, αλλά, μόλις χαμογελούσε, λαμπακοπούσε ολόκληρος.

αδρός	αδρή	αδρό
αδρού	αδρής	αδρού
αδρό	αδρή	αδρό
αδρέ	αδρή	αδρό
αδροί	αδρές	αδρά
αδρών	αδρών	αδρών

αδρούς	αδρές	αδρά
αδροί	αδρές	αδρά

- σαγηνευτικός, -ή, -ό: αυτός που είναι ικανός να γοητεύει, να σαγηνεύει, να δελεάζει ή να παρασύρει

Συνδύαξε τη γλυκύτητα του προσώπου με μια ακαταμάχητη, σαγηνευτική ματιά στην οποία κανείς δεν μπορούσε να αντισταθεί.

σαγηνευτικός	σαγηνευτική	σαγηνευτικό
σαγηνευτικού	σαγηνευτικής	σαγηνευτικού
σαγηνευτικό	σαγηνευτική	σαγηνευτικό
σαγηνευτικέ	σαγηνευτική	σαγηνευτικό

σαγηνευτικοί	σαγηνευτικές	σαγηνευτικά
σαγηνευτικών	σαγηνευτικών	σαγηνευτικών
σαγηνευτικούς	σαγηνευτικές	σαγηνευτικά
σαγηνευτικοί	σαγηνευτικές	σαγηνευτικά

- γητεμένος, -η, -ο: ο μαγεμένος, ο γοητευμένος, αυτός που έχει υποστεί μαγική επίδραση

Ήταν τόσο γητεμένος από το θέαμα που δεν μπορούσε να αρθρώσει λέξη ώρες μετά.

γητεμένος	γητεμένη	γητεμένο
γητεμένου	γητεμένης	γητεμένου
γητεμένο	γητεμένη	γητεμένο
γητεμένε	γητεμένη	γητεμένο

γητεμένοι	γητεμένες	γητεμένα
γητεμένων	γητεμένων	γητεμένων
γητεμένους	γητεμένες	γητεμένα
γητεμένοι	γητεμένες	γητεμένα

- αντικατοπτρισμός ο: το φαινόμενο της οπτικής απάτης που παρατηρείται συνήθως το καλοκαίρι πάνω από ερήμους ή ασφαλτοστρωμένους δρόμους και οφείλεται στη διάθλαση του φωτός

Δεν ήταν αληθινό αυτό που είδες. Ένα όραμα ήταν, ένας αντικατοπτρισμός, σαν όαση στην έρημο.

ο αντικατοπτρισμός	οι αντικατοπτρισμοί
του αντικατοπτρισμού	των αντικατοπτρισμών
τον αντικατοπτρισμό	τους αντικατοπτρισμούς
- αντικατοπτρισμέ	- αντικατοπτρισμοί

- πορθμός ο: στενή λωρίδα θάλασσας που χωρίζει δύο στεριές και ενώνει δύο θάλασσες

Ο πορθμός του Ευρίπου είναι γνωστός επειδή κάθε έξι ώρες τα νερά του αλλάζουν κατεύθυνση.

ο πορθμός	οι πορθμοί
-----------	------------

του πορθμού
τον πορθμό
- πορθμέ

των πορθμών
τους πορθμούς
- πορθμοί

- παραιίσθηση η: αισθητηριακή εμπειρία που δεν οφείλεται σε πραγματικά ερεθίσματα, αλλά σε διάφορες σωματικές ή πνευματικές δυσλειτουργίες ή σε αντίδραση σε τοξικές ουσίες
Ένα σύμπτωμα της ασθένειας είναι οι έντονες παραιισθήσεις και το αίσθημα τρόμου.

η παραιίσθηση
της παραιίσθησης (παραιισθήσεως)
την παραιίσθηση
- παραιίσθηση

οι παραιισθήσεις
των παραιισθήσεων
τις παραιισθήσεις
- παραιισθήσεις

- συντελούμαι: πραγματοποιούμαι, ολοκληρώνομαι
(συντελούμαι, συντελούμουν, συντελέστηκα, θα συντελούμαι, θα συντελεστώ, έχω συντελεστεί, είχα συντελεστεί, θα έχω συντελεστεί)
Τα πιο σπουδαία έργα συντελέστηκαν την τελευταία διετία.

- διακρίνομαι: υπερέχω, ξεχωρίζω από τους άλλους σε έναν συγκεκριμένο τομέα ή ως προς συγκεκριμένες ιδιότητες (διακρίνομαι, διακρινόμουν, διακρίθηκα, θα διακρίνομαι, θα διακριθώ, έχω διακριθεί, είχα διακριθεί, θα έχω διακριθεί)
Πάνω από όλα διακρινόταν για την εξαιρετική ευγένεια που διέθετε.

- επίδοση η: η πρόοδος και η επιτυχία σε ορισμένο τομέα, η ένθερμη ενασχόληση με συγκεκριμένο αντικείμενο
Έχει πολύ καλή επίδοση στη ζωγραφική, τόσο που μπορούμε να μιλήσουμε για αληθινό ταλέντο.

η επίδοση
της επίδοσης (επιδόσεως)
την επίδοση
- επίδοση

οι επιδόσεις
των επιδόσεων
τις επιδόσεις
- επιδόσεις

- συγκαταλέγομαι: περιλαμβάνομαι, εντάσσομαι σε ένα σύνολο
(συγκαταλέγομαι, συγκαταλεγόμουν, συγκαταλέχθηκα, θα συγκαταλέγομαι, θα συγκαταλεχθώ, έχω συγκαταλεχθεί, είχα συγκαταλεχθεί, θα έχω συγκαταλεχθεί)
Αυτή η ποιήτρια συγκαταλέγεται ανάμεσα στις κορυφαίες του 20^{ου} αιώνα.

- διαμετακομιστικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με τη διαμετακόμιση, δηλαδή με τη μεταφορά εμπορευμάτων μέσω τρίτης χώρας που αποτελεί συγκοινωνιακό κόμβο
Το διαμετακομιστικό εμπόριο αφορά την εισαγωγή εμπορευμάτων με στόχο τη μελλοντική τους προώθηση σε άλλες αγορές.

διαμετακομιστικός

διαμετακομιστική

διαμετακομιστικό

διαμετακομιστικού διαμετακομιστικό διαμετακομιστικέ	διαμετακομιστικής διαμετακομιστική διαμετακομιστική	διαμετακομιστικού διαμετακομιστικό διαμετακομιστικό
διαμετακομιστικοί διαμετακομιστικών διαμετακομιστικούς διαμετακομιστικοί	διαμετακομιστικές διαμετακομιστικών διαμετακομιστικές διαμετακομιστικές	διαμετακομιστικά διαμετακομιστικών διαμετακομιστικά διαμετακομιστικά

- **ιδίωμα** το: η γεωγραφικά διαφοροποιημένη χρήση της γλώσσας, η τοπική διάλεκτος
Οι κάτοικοι αυτού του νησιού μιλούν ένα παράξενο ιδίωμα που δεν μοιάζει καθόλου με τα γειτονικά του.

το ιδίωμα του ιδιώματος το ιδίωμα - ιδίωμα	τα ιδιώματα των ιδιωμάτων τα ιδιώματα - ιδιώματα
---	---

- **ιδιότυπος, -η, -ο**: αυτός που χαρακτηρίζεται από ιδιαιτερότητες, που ξεχωρίζει λόγω των ιδιαίτερων γνωρισμάτων του
Έχει έναν ιδιότυπο τρόπο έκφρασης που τον ξεχωρίζει από όλους τους συγγραφείς της γενιάς του.

ιδιότυπος ιδιότυπου ιδιότυπο ιδιότυπε	ιδιότυπη ιδιότυπης ιδιότυπη ιδιότυπη	ιδιότυπο ιδιότυπου ιδιότυπο ιδιότυπο
ιδιότυποι ιδιότυπων ιδιότυπους ιδιότυποι	ιδιότυπες ιδιότυπων ιδιότυπες ιδιότυπες	ιδιότυπα ιδιότυπων ιδιότυπα ιδιότυπα

- **απερίφραστα**: χωρίς υπεκφυγές, χωρίς περιστροφές, άμεσα και κατηγορηματικά
Εξέφρασε απερίφραστα τον θυμό του για όσα έγιναν χθες.
- **μαρασμός ο**: η ύφεση, η παρακμή
Ο καθένας μπορούσε να δει τα σημάδια του μαρασμού της πόλης: πανέμορφα κτήρια, αλλά σχεδόν γκρεμισμένα, φαρδιοί δρόμοι, αλλά άδειοι από μαγαζιά, άδειοι από ζωή.
ο μαρασμός
του μαρασμού
τον μαρασμό
- μαρασμέ

- ήθη τα: η ηθικότητα του ατόμου/ καθιερωμένα πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς που επικρατούν σε ένα σύνολο και αποτελούν μέρος της πολιτισμικής ταυτότητας των μελών του
Τώρα είμαστε σε άλλους καιρούς, έχουμε άλλα ήθη!

το ήθος	τα ήθη
του ήθους	των ηθών
το ήθος	τα ήθη
- ήθος	- ήθη

- έθιμο το: παγιωμένη συνήθεια μιας κοινωνικής ομάδας, η οποία διαμορφώθηκε από μακρόχρονη παράδοση και επιβίωσε από γενιά σε γενιά
Στον τόπο αυτό υπάρχει ένα πανέμορφο χριστουγεννιάτικο έθιμο που χρονολογείται από τον 17^ο αιώνα.

το έθιμο	τα έθιμα
του εθίμου	των εθίμων
το έθιμο	τα έθιμα
- έθιμο	- έθιμα

- λαογραφία η: η επιστήμη που έχει ως αντικείμενο μελέτης τον λαϊκό πολιτισμό ενός έθνους σε όλες του τις μορφές (παραδόσεις, τραγούδια, κοινωνική οργάνωση, τέχνη κλπ.)
Η αγροτική λαογραφία μελετά τον λαϊκό πολιτισμό της υπαίθρου και των αγροτών.

η λαογραφία
της λαογραφίας
τη λαογραφία
- λαογραφία

- ίχνος το: κάθε σημάδι που μένει ή ένδειξη από κάτι που προηγήθηκε
Ο δολοφόνος εξαφάνισε κάθε ίχνος που θα μπορούσε να οδηγήσει την αστυνομία σε αυτόν.

το ίχνος	τα ίχνη
του ίχνους	των ιχνών
το ίχνος	τα ίχνη
- ίχνος	- ίχνη

- επανειλημμένα: κατ' επανάληψη, για κάτι που γίνεται πολλές φορές
Παρά τις επανειλημμένες συστάσεις μου συνέχισε να αδιαφορεί.

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Επίλεξε το σωστό.**

1. Μίλησέ του έτσι .....
 α. ώστε   β. ότι   γ. όμως
2. Του μίλησε με τόση αγένεια, ... θύμωσε πολύ.
 α. λοιπόν   β. πριν   γ. που
3. Της έκανε τόσα παζάρια, ... τελικά την έπεισε να του κατεβάσει λίγο την τιμή.
 α. ώστε   β. παρά   γ. είτε
4. Με κορόιδεψε τόσες φορές, ... δεν τον πιστεύω πια.
 α. επειδή   β. ώστε   γ. όποτε
5. Σηκώνεται τόσο νωρίς ..... δεν καταλαβαίνω πώς αντεπεξέρχεται στις υποχρεώσεις του.
 α. ότι   β. που   γ. όπου

2. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με το οριστικό άρθρο, αν αυτό είναι απαραίτητο.

1. Ο δάσκαλος έβγαλε ..... λόγο.
2. Διάβασα ..... βιβλίο που μου χάρισες.
3. Δήλωσαν ..... συμμετοχή σε ένα διαγωνισμό χορού.
4. Πληρώσαμε ..... λογαριασμό και φύγαμε.
5. Δεν έχω μαζί μου ..... βιβλιάρío μου.

3. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τα επίθετα στον σωστό τύπο.

1. Το πρόβλημά του δεν ήταν ιδιαίτερα ....., γι' αυτό του συνέστησε μόνο να ξαπλώσει. (οξύς)
2. Το φάρμακο που του πρότεινε ήταν ..... κυκλοφορίας. (ευρύς)
3. Δεν πρόσεξε, γλίστρησε και έπεσε (αυτή) ..... κάτω. (φαρδύς, πλατύς)
4. Με την ..... δεν χρειάζεσαι πάνω από έξι ώρες. (ταχύς)
5. Ετοιμάζει τον καφέ με ένα υπέροχο ..... καϊμάκι. (παχύς)